

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

S. Gregorii Papæ Vitæ. Liber Primvs. Qua ratione, quibusve virtutibus ad
pontificatum ascenderit, cumulatè differitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

Sex monasteria in Sicilia fecit. cap. v. A
 Sub abbatibus in sua domo monasterio militans, post-
 modum abbas efficitur. cap. vi.
 Paschali sabbato jejunare non valet. cap. vii.
 A Domino jejunandi fortitudinem impetrat. cap. viii.
 Mater Silvia ei consuetudinaliter legumina mandat. c. ix.
 Duabus vicibus ab Angelo Dei tenetur, tertia vero li-
 beralissimus comprobatur. cap. x.
 Frater furtum faciens, a demonio vexatur, & a Gre-
 gorio liberatur. cap. xi.
 Fugitivus frater caecatur, & a nigricanis morsibus libe-
 ratur. cap. xii.
 Frater fugam molitus, a demone corripitur, a Gregorio
 liberatur. cap. xiii.
 Fratrum larcinae immobilitate caballorum cognoscun-
 tur. cap. xiv. B
 Frater Iustus pro re peculiari se veriter in morte puni-
 tur. cap. xv.
 Ejus anima de inferni cruciatibus liberatur. cap. xvi.
 Dimissis peccatis Antonius mori jubetur. cap. xvii.
 Gerontius cum quibusdam fratribus se afferit moritu-
 rum. cap. xviii.
 Ioannes ab Apostolo sanatus a defuncto vocatur. cap. xix.
 Frater Merulus albis floribus se somniat coronatum. c. xx.
 De venalibus Anglorum pueris percontatur. cap. xxi.
 Pro convertendis Anglis Britanniam petiturus absol-
 vitur. cap. xxii.
 A praesule tribus sententiis consternato redire jubetur.
 cap. xxiii.
 Per locustam se cognoscit continuo reversurum. cap. xxiv.
 A monasterio tractus Diaconus consecratur. cap. xxv. C
 Constantinopolim Apocryphus destinatur. cap. xxvi.
 Pro exponendo libro beati Job mixte rogatur. cap. xxvii.
 Cum Eutychio disputans victor agnoscitur. cap. xxviii.
 Liber Eutychy ab Augusto ignibus deputatur. cap. xxix.
 Eutychius moriens pellem manus suae tenebat, dicens se
 in ea veraciter resurrecturum. cap. xxx.
 Apocryphus Gregorij qualitas declaratur. cap. xxxi.
 Epistola Pelagij Papae Gregorio mittitur. cap. xxxii.
 Maximianus cum fratribus a naufragio liberatur.
 cap. xxxiii.
 Romana urbs diluvio Tiberis inundatur. cap. xxxiv.
 Atheisti fluvius mirabiliter solidatur. cap. xxxv.
 Dracone cum bestiis in mari necato, aer corrumpitur.
 cap. xxxvi.
 Sagittis caelestibus cladem ferentibus, Pelagius Praesul
 extinguitur. cap. xxxvii. D
 Theodorus a dracone liberatus, convertitur. cap. xxxviii.
 Gregorius ad Pontificatum nolens eligitur. cap. xxxix.
 Pontificatum subterfugere gestiens, Imperatori litteras
 latenter mittit. cap. xl.
 Pro concione penitentiam praedicat. cap. xli.
 Septiformem litaniam localiter ordinat. cap. xlii.
 Octoginta homines pestilentia prosternuntur. cap. xliii.
 Ab urbe diffugiens, iudicio caelesti monstratur; & redu-
 ctus, prima sedis Pontifex consecratur. cap. xliiv.
 Noluisse summum sacerdotium, veraciter demonstratur.
 cap. xlv.
 Discretionis ejus perfecta qualitas indicatur. cap. xlvj.
 Conabatur extra mundum, & extra carnem fieri, & ad
 speciem anhelare. cap. xlvij.
 Condoluit ruinae suae gemitum renovari. cap. xlviii.
 Ex scriptis Anastasij Patriarchae quasi beatitudinis re-
 quem, salutem accipiens, fontem sitiens, umbram
 aestivans invenit. cap. xlix. E
 Ab Andrea illustris charitate & animo non recessit. cap. l.
 Ioannis exconsulis bona excellentiae est expertus. cap. li.
 Leandro Hispanensi episcopo respondere noluit, epistolis
 ad se transmissis. cap. lii.
 Cum magno angore animi summum sacerdotium suscepit.
 cap. liii.
 Investigare superna iudicia, nullus homo sufficere potest.
 cap. liiv.

S. GREGORII PAPAE
 VITAE.

LIBER PRIMVS.

Qua ratione, quibusve virtutibus ad Pontificatum
 ascenderit, cumulate disseritur.

GREGORIUS, genere Romanus, arte Phi-
 losophus, Gordiani, viri clarissimi, & beate
 Silviae filius, praefuit Romanae sedis annis tre-
 decim, mensibus sex, diebus decem, tempe-
 ribus Tiberij Maurij, & Phoca Augustorum.
 Ille senatoria stirpe progenitus, tam nobilissi-
 mam, quam etiam religiosissimam genealogiam duxit; ita ut
 quartus Felix sedis Apostolicae pontifex, vir magis in Christi
 Ecclesia reverentia, qui basilicam sanctorum Cosmae & Da-
 miani martyrum via sacra juxta templum Romuli, sicut ha-
 ctenus cenitur, venustissime fabricavit, ejus avus fuerit; &
 beata virgo Tharilla, quae mortuam promissionis caelestis au-
 divit harmoniam, & Jesum Christum ad se recipiendam vi-
 dere meruit, amita nihilominus ejus extiterit.

Quam Gregorius gemina nobilitatis lineam piis mori-
 bus extulit, probis actibus exornavit, adeo ut praefatio quod-
 dam Graeco *Γρηγοριος*, quod Latine vigilantius resonat, vo-
 caretur. Nam recta, quae doctus erat, dum vivis operibus
 adimplevit, sibi ipse utique se vigilasse perdocuit: dum
 vero recta, quae faciebat, docendo quoque disseruit, vigilasse
 dignoscitur, non solum sibi sed etiam futuri temporis Chri-
 stianis.

Siquidem inerant ei, * in tenera aetate, matura jam stu-
 dia, & auditurus incognita, religiosis senibus indagator
 solertissimus adhaerebat: sumptaque doctrinae femina, tenaci
 memoria ruminanda, quae post in populos mellito declama-
 ret guttate, congeriebat. Denique doctus adolescens, cum
 transmissio communiter stylo surgens infusa, ad biviium
 Pythagoricae litterae pervenisset, incunctanter finitimum ra-
 tum cum seculi voluptate relinquere, & ad dextrum coepit
 cum caelesti desiderio totis viribus anhelare.

Sed, dum conversionis suae gratiam longius protra-
 hens, tutius se Christo famulaturum putaret, si sub Pratoris
 urbani habitu, mundo specietenus deserviret, coepit multa
 contra eum ejusdem seculi quae succedere, ita ut non
 jam, sicut proposuerat, specie, sed in eo retineretur &
 mente.

Tandem patre orbatus, ubi liberam disponendarum
 rerum suatum nactus est facultatem, sex monasteria in Sicilia
 fabricans, sufficientibus fratribus cumulavit: quibus tantum
 praediorum contulit, quantum posset ad victum quotidianum
 Deo illic militantium sine indigentia suffragari.

Septimum, intra Romanae urbis moenia, sub honore
 sancti Andreae Apostoli, juxta basilicam sanctorum Joannis
 & Pauli ad clivum Scauri monasterium in proprio domate
 fabricavit. In quo, relictis feniis, auro gemisque radiantibus
 togis, simulque suppellectilibus reliquis, in usum paupe-
 rum * erogatis, ex hujus mundi naufragio nudus evasit: diu-
 que desideratum monachicum capiens indumentum, prius
 sub Hilartonis, deinde sub Maximiani, venerabilium patrum,
 regimine, multus sibi sociatis fratribus regulari tramite mili-
 tavit. Post vero cum subesse mallet, fratrum votiva con-
 cordia imminente, praesente non tenuit, sicut in consequen-
 tibus apparet.

Erat ei abstinentia tanta ciborum, sedulitas oratio-
 num & jejuniorum, studiositas tam desiderata sacrorum li-
 brorum, ut infirmato stomacho laesisset vix subsistere pro-
 culdubio videretur. Nam cum quodam tempore incisionem
 vitalium, quam Graeci *σπρωγιον*, dicunt, pateretur, crebris-
 que angustis per horarum momenta deficeret, & ad exitum
 propinquaret, ac nisi eum fratres frequenter cibo reficerent,
 vitalis ei spiritus funditus intercipi videretur, paschalis super-
 venit dies. Et dum sacratissimo sabbato, in quo omnes, etiam
 parvuli pueri jejunant, ipse jejunare non posset: coepit plus
 incedere, quam infirmitate defecere.

Mox accersito viro sanctissimo Eleuthero, dudum impe-
 nes Spoletum multis Praeposito, tunc vero ejusdem sui mo-
 nasterij monacho, a quo videlicet audierat mortuum fuisse
 suscitatum, oratorium petiit, seseque cum lacrymis, ut sal-
 tem de illo ad jejunandum sibi virtus daretur, in orationem
 dedit. Et post paululum, completa oratione, digressus tantam
 virtutem suum stomachum percepisse cognovit, ut ei cibis,
 & morbus de memoria funditus tolleretur. Coepit secum mi-
 rari, quis esset, qui fuerit, & cum ad animum rediret infir-
 mitas, nihil in se ex his, quae meminerat, recognoscere pra-
 valebat. Cumque in dispositione monasterij occupata mens
 esset, obliviscatur funditus agnitio suae. Si vero rediret
 agnitus ad memoriam, cum tam fortem se esse sentiret, mi-
 rabatur, si non comedisset. Qui veniens ad vesperum, co-

CAP. I.

Beda lib. 2. cap. 1. Hist. Angl.

Ado in Mart.

Beda ibid.

Greg Tur.

lib. 10. hist.

Inf lib. 3. c.

37. & lib. 4.

Dial. c. 16.

Homil. 38.

in 1. vang.

II.

Gregorius.

* al. sui

III.

* al. cum an-

cerba aetate

IV.

Greg Tur.

lib. 20. hist.

VI.

Idem loco

eodem.

* al. prae-
gatis

VII.

ibid.

Lib. 3. Dia-
log. c. 33.

VIII.

ibid.

gnovit sibi tantam fortitudinem permanere, ut ad diem alterum jejunium transferre potuisset, si voluisset. Verum, quamquam penes quotidiano langore tabesceret, nullam tamen corpori suo cupiebat commodare quietem, quo minus aut oraret, aut legeret, aut scriberet, aut diceret.

IX.

In huius sacri monasterij penetralibus idem vir omnipotentis Dei Gregorius, à matre Silvia tunc temporis iuxta portam beati Pauli Apostoli loco, qui dicitur Cella nova, quo hæc tenus oratorium nominis ejus dedicatum est, & famosum sancti Sabæ confessoris Christi monasterium, cuius laus in sexta & septima Synodo, constitutum videtur, degente, crudis leguminibus pascebatur.

X.

Infra lib. 2. c. 23.

Ubi hunc, de more quadam scribentem, Angelus Dei reprensens miserem sibi flebiliter sub habitu naufragi postulabat. Cui Gregorius ex intimo corde compatiens, bis tenuis numismatibus datis, abire præcepit. Nec multo post, eadem die idem naufragus rediit, beato multa perdidisse, pauca vero se suscepisse perhibuit. A quo, pari modo tenuis numismatibus sumptis, larabundus abscessit. Sed die tertia rediens, identidem adiutum naufragus importunis vocibus requirebat. Cui liberalissimus pater, accessit vestiarium, alia sex numismata dari præcipiens, eodem in vestiarium nihil numismatum, unde posset consolari naufragum, remansisse. Quid faceret, nesciebat. Et huic Deo devoti pectoris pietas, non sufficiens vacuum proximi requie miseriam. Rursus vestiarium suum, si forte vas quodlibet aut vestimentum haberet, interrogans, audivit, nil penitus remansisse, præter matris argenteam, quæ cum infusis leguminibus mitti solita erat, scuteclam. Mox alacrior factus, Ergo, inquit, frater hanc defer, ne tristis abeat, qui consolari quaerit, pauper. Itaque delatam scuteclam, Gregorio satis hilariter largiente, pauper, qui putabatur, latus amplectitur, non jam ad expectanda, sed ad conferenda suffragia rediit. A quo videlicet angelica visitationis tempore tantis miraculis, tantis est virtutibus publicatus, ut omnibus secum viventibus, & exemplo fuerit, & terrore: quippe qui non solus, sed socialiter cum beato Andrea Apostolo, suo monasterio, signis evidentibus, sit præfuisse paratus.

XI.

* al. transmissit. Ibid.

Nam ut pauca, de multis loquar, quadam die duos exinde fratres misit, qui aliquid emere pro eisdem monasterij utilitate debuissent: unus junior, qui prudentior videbatur, aliter senex, qui cultus junioris esset. Perrexerunt utriusque, & de pretio, quod acceperunt, ipse, qui cultus missus fuerat, neciente altero, furtum fecit. Qui mox ut in monasterium sunt reversi, atque ante oratorij limen venerunt, arreptus à demonio is, qui furtum fecerat, cecidit. Dimissus autem à demonio is, concurrentibus monachis, abbas iustus requisitus est, an forte de eo, quod acceperat, furtum fecisset. Negavit, & iterum vexatus est. Dimissus, atque iterum requisitus, negavit, atque iterum vexatus est. Octo itaque vicibus negavit, octo vicibus vexatus est. Post octavam vero negationem, Gregorio interrogante, confessus est, quod nummos furto abstulerat: eique prostratus se peccasse testatus est, perceptaque poenitentia, ultentis ad eum demonium non accessit.

XII.

Ibid.

Alio quoque tempore, dum in die natalis ejusdem Apostoli, jam meridianis horis fratres quiescerent, subito quidam frater apertis oculis cæcatus, cepit temere, voces ingentes emittere, quibus vocibus testabatur ferre se non posse, quod patiebatur. Concurrentes fratres, viderunt eum apertis oculis trementem & clamantem, & à presentibus alienum, nihilque quod foris agi poterat, sentientem. Hunc in manibus levaverunt, atque ante altare sancti Andreae Apostoli, iussu Gregorij proiecero, ipseque pro eo in orationem prostratus fuit. Qui statim ad se reversus, confessus est, quia senex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilacerandum dimisit, dicens: Quare fugere voluisti de monasterio isto? Cumque evadere de canis moribus nullo modo potuisset: venerunt quidam monachi, & eundem senem pro me rogaverunt, qui statim iussit canem abscedere: & ipse ad me reversus sum. Hic etiam saepe confessus est postea, dicens, quod eo die, quo ista periret, consilium habuerit de monasterio fugiendi.

XIII.

* al. latenter cogitans oratorium. &c.

Alius quoque monachus discedere ex eodem monasterio latenter voluit cumque hoc in mente tractasset oratorium ingredi veluit, sed demone contempente nequirit. Relinquebatur à demone, quando extra oratorium stabat, si ingredi conabatur, statim maligno spiritui traditus, vexabatur. Hoc dum sæpius fieret, tandem, Gregorio inquirente, se de monasterio fugere voluisse, confessus est: eoque per triduum simul cum fratre precibus ista pietate divina curatus est, ut ad eum postmodum malignus spiritus nunquam accedere tentavit.

XIV.

Ibidem. * al. Alij quoque duo fratres de eisdem * al. potuissent.

Alio quoque tempore duo fratres ex patris monasterio fugerunt: qui aliqua parte colloquendo fratribus signa dederant, quod per viam Appiam descendentes, Hierosolymam tenderent. Hi exentes diverterunt de itinere, & ut à frequentibus inveniri minime possent retulas cryptas iuxta Flaminiam portam inventientes, in eis se occultaverunt. Cum vero vespertinis horis, iussu Gregorij, requisiti, minime in congregatione inventi fuissent, ascensis caballis, eos quidam fratres secuti sunt, per Metronij portam exeuntes, ut eos in Latinam, vel Appiam viam sequerentur: subito eis consilium

ortum est, ut eos in Salarianam viam extra civitatem requirere debuissent. Igitur pergentes deflexerunt iter: & in Salaria eos veteri non inventientes, per portam Flaminiam decreverunt redire. Cumque reverterentur, mox ut equi ante cryptas illas viderent, in quibus se monachi absconderant, fixerunt gradum: pulsati & compulsi passum movere noluerunt. Consideraverunt equites rem talem sine mysterio esse non posse, attenderunt ad cryptas, viderunt earum aditus nulla materia prædammatos: sed caballis suis nusquam ire volentibus, descenderunt: & lapides, qui ad ora cryptarum * compositi fuerant, deponentes, * al. compositi ingressi sunt * eosque in eisdem tenebrosis laribus contentos, * al. eosdem rotas terræ, invenerunt. Qui ad monasterium rediit, tam stupore miraculi, quam exhortatione venerabilis Patris Gregorij sic meliorati sunt, ut eis multum profuerit ad parvum temporis de monasterio recessisse.

Alio quoque tempore quidam monachus, Iustus nomine, medicinali arte imbutus, beato Gregorio sedulo obsequi, atque in assiduis agritudinibus ejus excurare confluxerat. Hic itaque corporis languore præventus, ad extrema deductus est: cui in ipsa molestia frater germanus Copiosus nomine, serviebat. Sed prædictus Iustus cum jam se ad extrema pervenisse cognosceret, eodem Copioso fratri suo, quia occultos tres aureos haberet, innotuit. Quod nimium fratribus celari non potuit: qui subilliter indagantes, atque illius medicamenta omnia perferunt, eosdem tres aureos invenerunt in medicamine absconditos. Quod mox ubi Gregorio nunciatum est, tantum malum de fratre, qui secum communiter vixerat, atque antequam ferre non valuit: quippe * qui eidem monasterio jam dudum regulam constituerat, ut * al. quia cuncti fratres ita communiter viverent, quatenus eis singulis nulla habere propria liceret. Tunc Gregorius nimio dolore percussus, cogitare cepit vel quid ad purgationem morientis faceret, vel quid ad exemplum viventibus provideret. Pretioso igitur ejusdem monasterij Præposito ad se accessit, dixit: Vide, ut nullus ex fratribus, se ad eum morientem jungat, nec sermonem consolationis esse cujuslibet eorum ore percipiat: sed cum in morte constitutus frater exquiri fuerit, ei iustus frater carnalis dicat, quia * propter aureos quos occultatos habuit, ad cunctis fratribus abominatus sit: ut taliter in morte de culpa sua mentem illius * amaritudo transeverberet, atque à peccato, quod perpetravit, purget. Cum vero mortuus fuerit, corpus illius cum fratum corporibus non ponatur: sed quolibet in sequestratissimo fossam faciat, & in ea corpus projiciat, ibique super eum tres aureos, quos reliquit, jacere, simul omnes clamantes: Pecunia tua tecum sit in perditionem: & sic eum terra cooperiet. In quibus utique rebus solertissimus Pater Gregorius unam morientem, alteram vero viventibus prodesse * voluit: ut & illum amaritudo mortis à culpa solubilem faceret, & istos, avaritia tanta damnatio terret, atque à culpa prohiberet. Quod ita factum est. Nam cum idem monachus pervenisset ad mortem, atque anxie se quaereret fratribus * commendari, nullusque frater ei * applicat, vel loqui tentaret: ei carnalis frater, cur ab omnibus esset abominatus, aperuit. Ille protinus ut audivit, de reatu suo vehementer ingemuit, atque in ipsa tristitia à corpore exiit. Qui ita est sepultus, ut Gregorius iussit. Sed fratres omnes eadem ejus sententia * conturbati, ceperunt singuli extrema quaerere & villa, & quæ eis regulariter semper habere licuerat, ad medium profert: vehementerque formidare, ne quid apud se esset, unde reprehendi potuissent.

Cum vero post mortem fratris triginta jam essent dies evoluti, cepit animus Gregorij miser corditer ei compati, ejusque cum gravi dolore supplicia pensare: & si quod esset creptiois ejus remedium, quaerere. Tunc evocato ad se eodem Pretioso monasterij sui Præposito, tris dixit: Dju est, quod frater Iustus, qui defunctus est, in igne cruciatur, debemus ei aliqui charitatis impendere, & ei in quantum possumus, ut capiatur, adiutorium commodare. Vade itaque, & hodierna die continuis triginta diebus offerre pro eo sacrificium stude: ut nullus omnino prætermittatur dies, quo pro absolutione illius salutaris hostia non offeratur. Qui protinus abcessit, & dictis paruit. Gregorio autem alia curante, atque evolutos dies minime numerante, idem frater, qui defunctus fuerat, nocte quadam fratri suo Copioso per visionem apparuit. Quem ille cum * vidisset, inquisivit: Nunc usque male fui, sed jam modo bene sum: quia hodie communionem recepi. Quod idem Copiosus * pergens prioris in monasterio fratribus indicavit. Fratres vero solliciti computaverunt dies, & ipsum diem fuisse invenerunt, quo pro eo trigesima oblatio fuerat completa: cum & Copiosus nesciret, quid pro eo fratres, auctore Gregorio, agerent, & fratres ignorarent, quid de eo Copiosus vidisset: uno eodemque tempore dum agnosceret ille oblationem, illi audiunt somnium, trigesimaloque diem cognoscunt: concordate simul visione, & sacrificio, res aperte claruit, quia frater, quem sub animadversionis sententia Gregorius mori peremerat, per salutarem hostiam à supplicio * liberatus est.

Sed quia idem venerabilis Pater, quemadmodum fratribus tenore fuerit, ex parte jam tetigit, qualiter ejus exemplis iidem profecerint, breviter indicandum putavi. Frater quidam in eodem monasterio, nomine Antonius, beato Gregorio

XV. Lib. 4. Dial. cap. 55. lvo p. 17. c. 67.

* al. quærit. * al. pro solido quos occulte. * al. 8.

* al. decrevit. * al. miserere. * al. commmendare. * al. applicati.

* al. perturbatione.

XVI. Lib. 4. Dial. cap. 55. lvo ut supra.

* al. cognovisset.

* al. compertis.

* al. impleta.

* al. liberatus.

XVIII. Lib. 4. Dial. c. 4.

Gregorio sedulus adhaerebat: qui tanti Patris verbis, exempli-
 que communibus, multis, quotidianisque lacrimis ad
 gaudia patrie caelestis anhelabat. Cumque studiosissime &
 cum magno fervore desiderabat, duce Gregorio, sacra elo-
 quia * meditaretur, non in eis verba scientia, sed solum
 compunctionis inquirebat, quatenus per hanc excitata mens
 eius maderet, & ima deserens, ad regionem patrie cae-
 lestis per contemplationem pervolaret. Huic per nocturnam
 visionem dictum est: Paratus esto, * quia Dominus iussit
 migrare te. Cumque ille non habere se sumptus ad mi-
 grandum diceret, responsum protinus audivit, dicens: si
 de peccatis tuis agitur, dimissa sunt. Quod cum semel au-
 didisset, & magno adhuc metu trepidaret: nocte quoque alia
 in eisdem est verbis admonitus. Post quinque vero dies fe-
 bre correptus, cunctis fratribus orantibus, stentibusque de-
 functus est.

* al. feru-
 scitur.
 * al. inci-
 tata mens
 ejus exar-
 deceret.
 * al. &
 quia Domi-
 nus iussit,
 migra

XVIII.
 Dial. lib. 4.
 cap. 26.

* al. cogni-
 tionem ego
 non habeo
 * al. effe-
 ctus.

XIX.
 Dial. lib.
 4. cap. 47.

* al. con-
 gesta.

X X.
 eod. lib. & c.
 * al. qui
 stantem suam
 intellectus
 & humilita-
 tis dulcedi-
 nes & gr-
 vitate morum
 imminente

* al. osten-
 dit.
 * al. corre-
 ptus febris
 moriendo
 vocem
 sequutus est.

X XI.
 * al. foro.
 S. Ant. p. 2.
 c. 1. §. 7.
 Bed. li. 2.
 c. 1
 Hist. Angl.
 Nauci. Cen-
 ner. 20.

* al. species
 * al. fron-
 tispicij gra-
 tia.

* al. incre-
 rogat.

A tur. Et Gregorius: bene, inquit, Deiri, quia de ira sunt
 erudiendi, & ad Christi gratiam convocandi. Rex, ait, illius
 provincia quomodo nuncupatur? Mercator respondit: Acl-
 le vocatur. Et Gregorius, alludens ad nomen, dixit: Be-
 ne, quia Rex dicitur Aelle. Alleluia etenim in laude Crea-
 toris in partibus illis oportet decantari.

Li. 27 Mo.
 ral. c. 8.

Mox itaque accedens ad Benedictum, Apostolicæ sedis
 Pontificem, cœpit vehementer expetere, ut in Britanniam
 aliquos verbi ministros mitteret. Quò cum neminem ire
 velle cognosceret, semetipsum quoque non dubitavit inge-
 rere, dummodo sibi Pontifex licentiam commodaret. Qui,
 licet cum magna cunctatione totius cleri ac populi, Grego-
 rium sponte proficisci cupientem abire permittit imprecarus
 ei divinitus prospera ministrari.

XXII.
 S. Ant. ibid.

De cujus absentia Romani plurimum perturbati, delibe-
 rato consilio tristitè per loca viæ contigua, unde Pontifex
 ad beati Petri basilicam profecturus erat, patiuntur: cum-
 que turmatim taliter alloquuntur: Petrum offendisti, Ro-
 mam destruxisti, quia Gregorium dimisisti. Quibus sen-
 tentiis omnino Papa perterritus, misit continuo nuncios,
 qui vium Domini revocarent Gregorium. Quod ipse si-
 bi committentibus jam prædixerat fore futurum.

XXIII.
 S. Ant. ibid.

Jamque trium dierum itinere profligato, ad quemdam
 locum requietui, forè diverterent: quo, singulis quieten-
 tibus, Gregorius lectabat. Quem locusta superveniens
 cogit paululum à legendo quietescere, & ex consideratione
 sui nominis docuit eum in eodem loco se stare debere.
 Tunc fertur dixisse: Locusta, inquit, dici potest, quasi
 loco stat. Statimque comites adhortatus, festinantius ire
 certabat: sed prævenientibus Apostolicis nunciis, licet ma-
 gnoque tristaretur, sedire tamen ad proprii compulsus est
 monasterij curam.

XXIV.
 S. Ant. ibid.

Denique cœrens Benedictus venerabilis Pontifex, vir-
 tutum gradibus Gregorium ad alta conscendere, violenter
 eum à quiete monasterij sui abstrahens, Ecclesiastici ordi-
 nis officio sublimavit, Levitamque septimum ad suum ad-
 juratorum consecravit. In quo venerabilis Levita Gregorius
 tanta humilitate vixit, tanta seclertia ministravit: ut in
 Ecclesiastica hierarchia ministerium videretur Divinis An-
 gelis non solum nitore habitus, verum etiam claritate mor-
 num probabilius quodam modo coæquari.

XXV.
 S. Ant. ibid.

Nec multò post pro responsis Ecclesiasticis ad urbem
 Constantinopolim à Pelagio præfule destinatur: ubi quam-
 vis in terrene conversaretur palatio, vite caelestis non in-
 termittit propositum. Secuti namque sunt cum multi ex
 suo monasterio fratres germana devincti charitate. Quod
 Divina factum dispensatione conspicitur, ut eorum vide-
 licet exemplo ad orationis placidum litus, quasi anchoræ
 sine flingeretur: & dum casualium secularium continuatis
 vertiginibus fluctuaret, ad illum confortium, velut ad
 tutissimum portus * sinum refugeret. Ac licet illud cum
 ministerium à monasterio abstractum, à pristina quoque
 quietis vita mucrone suæ occupationis extinxerat: inter
 eos tamen per studiosæ lectionis alloquium, quotidianæ
 aspiratio compunctionis animabatur.

XXVI.
 Beda lib. 2
 cap. 1. Hist
 Angl.
 S. Anton. in
 Chro. p. 2.
 c. 2. tit. 12.
 Blond. li. 7
 §. Dec. 1.
 * al. volu-
 mina litro-
 raque.

Horum ergo consilio non solum à terrenis est munus
 incurtus, verum etiam ad vite caelestis exercitia magis
 magisque successus. Nam ab eisdem fratribus enixè ro-
 gato, maximeque à Leandro Hispanensi Episcopo, qui
 pro causis Uvisgorum legatus eodem tempore Constan-
 tinopolim venerat, compulsus est, ut librum beati Job,
 multis involutum mysteriis enodaret. Neque ille negare po-
 tuit opus, quod sibi amor fraternus multis utile imponebat
 futurum, sed eundem librum quo modo juxta literam in-
 religendus, qualiter ad Christi & Ecclesiæ sacramenta referendus,
 quo sensu unicuique fidelium sit aptandus * per
 trinas intelligendi species miranda ratione perdocuit: * in
 quibus tamen ita de virtutibus vitisque diseruit, ut non
 solum videatur eadem verbis exponere, sed formis quodam
 modo visibilibus, seu palpabilibus demonstrare. Unde non
 est dubium perfectionem ipsam eum consecutum fuisse
 virtutum, quarum tam efficaciter valuit indicare profes-
 ctus.

XXVII.
 Eoist. in ex-
 posit.
 106 cap. 11

* al. per
 trinitatem
 quinquè li-
 brorum se-
 rierim.
 * al. in qui-
 bus libris,

Præterea venerabilis Levita Gregorius in eadem Urbe
 regia constitutus, nascentem novam hæresim de statu no-
 stræ resurrectionis cum ipso, quo orta est, initio, juvante
 gratia nostri Redemptoris * attribuit. Siquidem Eurychius,
 ejusdem civitatis Episcopus, libro de resurrectione mortuo-
 rum confecto, dogmatizabat corpus nostrum in illa re-
 surrectionis gloria impalpabile, ventis aëreque subtilius esse
 futurum. Quod Gregorius audiens, & ratione veritatis, &
 exemplo Dominice resurrectionis probavit hoc dogma
 orthodoxæ fidei omni modo esse contrarium. Catholica
 etenim fides habet, quòd corpus nostrum in illa immorta-
 litatis gloria sublimatum, subtile quidem erit per effectum
 spiritualis potentia, sed palpabile per veritatem naturæ,
 juxta exemplum Dominici corporis, de quo à mortuis
 resuscitato dicit ipse discipulis: *Palpate & videte, quia
 spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.*
 Cumque hoc Evangelicæ veritatis testimonium Gregorius
 protulisset, Eurychius ait: Idcirco hoc Dominus fecit, ut
 dubitationem resurrectionis suæ de discipulorum cordibus
 amoveret. Cui Gregorius dixit: Mira res est valde quam
 aditrus, ut inde nobis dubietas surgat, unde discipulorum

XXVIII.

* al. Carho-
 licæ veritatis
 * al. attribuit
 Lib. 4. Mo-
 ral. c. 29.
 Beda lib. 1.
 cap. 1. Hist.
 Angl.
 10. Diac. I.
 4. Vit. c. 27.
 S. Ant. in
 Chron. c. 2.
 tit. 12 §. 123

Luc 24. f

S. Greg. Tom. I.

corda fuerunt à dubierate sanata. Quid enim deterius dici potest, quam ut hoc nobis de eius vera carne dubium fiat, per quod discipuli ejus ad fidem ab omni dubierate sunt reparati? Si enim hoc non habuisse addituitur, quod ostendit: unde fides discipulorum ejus est confirmata, inde nostra destituitur. Euty chius ait: Corpus palpabile habuit, quod ostendit: sed post confirmata corda palpanrium, omne illud in Domino, quod palpari potuit, in subtilitatem est aliquam redactum. Ad hæc Gregorius respondit:

Rom. 6. b
* al. immutari.

Scriptum est: *Christus resurgens à mortuis, iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur.* Si quid ergo in ejus corpore post resurrectionem potuit * mutari contra veridicam Pauli sententiam, Dominus rediit in mortem post resurrectionem. Quod quis dicere vel stultus præsumat, nisi qui veram carnis ejus resurrectionem denegat? Tunc Euty chius objecit dicens: Cum scriptum sit: *Caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt*, quæ ratione credendum est resurgere veraciter carnem? Cui Gregorius respondit: In sacro eloquio aliter caro dicitur

1. Cor. 15. f
Gen. 2. d

juxta naturam, atque aliter juxta culpam, vel corruptionem. Caro quippe dicitur juxta naturam, sicut scriptum est: *Hoc nunc, ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Et verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Caro vero juxta culpam, sicut scriptum est: *Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, eo quod sunt caro.* Et sicut Psalmista ait: *Memoratus est, quia caro sunt: spiritus vadens, & non rediens.* Unde & discipulis Paulus dicebat: *Vos autem in carne non estis, sed in spiritu.* neque enim in carne non erant quibus epistolas transmittat: sed quia passiones carnalium desideriorum vicerant, jam liberi per virtutem spiritus in carne non erant. Quod ergo Paulus Apollolus dicit: *Quia caro & sanguis regnum Dei non possidebunt*: carnem secundum culpam intelligi voluit, non carnem secundum naturam. Unde & mox quia carnem secundum culpam diceret, ostendit lubdens: *Neque corruptio incorruptelam possidebit.* In illa ergo celestis regni gloria caro secundum naturam erit, sed secundum corruptionem vel etiam passionis desideria non erit, in æterna incorruptione regnabit. Quibus auditis, Euty chius consentire se protinus respondebat: sed tamen adhuc corpus palpabile resurgere posse denegabat: qui etiam in abello, quem de resurrectione scripserat, Pauli quoque testimonium indiderat, dicens: *Tu quod seminis non vivificatur, nisi prius moriatur: & quia non corpus, quod futurum est, seminis, sed nudum granum.* Hoc nimirum ostendere festinans, quia caro vel palpabilis, vel ipsa non erit, dum sanctus Apollolus de resurrectionis agens gloria, non corpus, quod futurum est, seminari dixerit, sed nudum granum. Sed ad hæc Gregorius respondit: Paulus Apollolus dicens: *Non corpus, quod futurum est, seminis, sed nudum granum*: hoc insinuat, quod videmus, quia videlicet granum cum culmo & foliis nascitur, quod sine culmo & foliis seminatur. Ille itaque in augmento gloria resurrectionis non dixit grano seminari deesse quod erat, sed adesse quod non erat. Tu autem dum verum corpus resurgere denegas, nequam dicis adesse, quod deest, sed deesse quod erat.

Joan. 1. b
Gen. 6. a
Psf. 7. d
Rom. 8. b

1. Cor. 15. f
* al. possidere non possunt.

Tunc itaque Gregorius Romanus diaconus, & Euty chius Constantinopolitanus Episcopus, hæc de re in longam contentionem perducti, gravissima cœperunt ab invicem * simulare resiliæ. Tum pia memoria Tiberius Constantinopolitanus Imperator, secretò utrumque suscipiens, quid inter eos discordia versaretur, agnovit: & utriusque partis allegationem subtiliter pensans, eumdem librum, quem Euty chius de resurrectione conscripserat suis quoque allegationibus destruxit, deliberavit ut flammis cremari debuisset. A quo videlicet piffimo Imperatore, ut simul egressi sunt, post longissimam disputationis consuetudinem, pariter egrotantes in lectulum deciderunt.

Cor. 15. e

Cum ergo Gregorius validissimis febribus astuaret, Euty chius cum morte conficiens, pellem manus suæ tenebat coram omnibus, dicens: *Confiteor quia omnes in hac carne resurgemus.* Postquam Catholice fidei confessionem defunctus est: quo mortuo, quia penè nullus erat qui ejus dicta sequeretur, Gregorius distimulavit cepta persequi, ne in favillas videretur verba jaculari.

XXXIX.
Moral. ibidem.
* al. similitatione.
* al. eum.

Quanta autem auctoritate ministerium sui apocriphianus impleverit, quantæ reverentie apud Augustos extiterit, quantaque solitudine afflictæ Italiae succurri sepius fecerit, si quis plenius nosse desiderat, epistolas antecessoris * ejus Papæ Pelagij ad eum super multis modis Ecclesiæ Dei necessitatibus destinatas, quæ hæcenus in senio sanctæ sedis Apostolicæ studiosissime conservantur, percurat: ex quarum multitudine hic unam interfero, quatenus & illius ministerij qualitas, & reliquarum quoque consequentia cognoscatur. Quæ ita se habet.

XXX.
Moral. ibidem.
* em.

Tunc siquidem apud Veronensem urbem fluvius Athefis, ut idem Gregorius refert, excrefcens, ad beati Zenonis Martyris atque Pontificis Ecclesiam venit. Cujus Ecclesiæ dum essent janua aperta, aqua in eam minime intravit. Quæ paulisper crefcens, usque ad fenestras Ecclesiæ, quæ erant tectis proximæ, pervenit: sicque stans aqua Ecclesiæ januam clausit, ac si illud elementum liquidum in soliditatem parietis fuisset * mutatum. Cumque esset multi intentus inventi, sed aquarum magnitudine circumdatâ omni Ecclesiâ, qua possent egredi, non haberent, ibique se fame & siti deficere formidarent, ad Ecclesiæ januam veniebant, ad bibendum hauriebant aquam, quæ usque ad fenestras excreverat, & tamen intra Ecclesiam aqua nullo modo diffundebat. Stans autem ante januam, ad ostendendum cunctis meritum Martyris, & aqua ad adjutorium erat, & aqua non erat ad * invadendum locum. Quod nimirum miraculum Babylonici illius ignis miraculo non dissimile poterit æstimari, qui trium puerorum, & vestimenta non tetigit, & vincula incendit.

XXXI.
* al. sui.

Dico filio Gregorio venerabili Diacono. Omnia quidem, quæ necessaria fuerunt, per Honoratum notarium tibi curavimus indicare: quem cum fratre & coepiscopo Sebastiano ad dilectionem tuam adireximus; ut quæ illis in partibus ad Ravennam usque nunc cum viro glorioso domno Decio patricio fuit, ipse

XXXII.

sua relatione te ex omnibus studeat informare: vel si quæ necessaria judicaveris, possit domno Imperatori suggerere. Quia tantæ calamitates ac tribulationes nobis à perfidia Longobardorum illatæ sunt, contra suum proprium iuramentum, ut nullus possit ad referendum sufficere. Prædictum autem fratrem Sebastianum quo modo suscepimus, vel in quali apud nos, te suggerente, fuerit charitate, ipsius poteris relatione cognoscere. Quæ etiam promisit nobis, necessitates vel pericula totius Italiae piffimo domno Imperatori suggerere. Loquimini ergo & tractate pariter, quo modo nostris possitis celeriter subvenire periculis: quia ita hic * conagustata est republica, ut nisi Deus piffimi in corde Principis inspiraverit, ut insitam sibi misericordiam suis famulis largiatur, & super illam diacoposin, vel unum magistrum militum, & unum ducem dignetur Ecclesiæ concedere, in omni simus angustia destituti: quia maximæ partes Romanæ omnino præsidio vacuatae videntur: & Earechus scribit nullum nobis posse remedium facere: quippe qui nec ad illas partes custodiendas se testatur posse sufficere. Imperet ergo illi Deus nostris velociter periculis subvenire, antequam nefandissima gentis exercitus loca, quæ adhuc à republica derinentur, Deo sibi contrario, quod ablit, prævaleant occupare. Presbyterum autem ad nos, Deo adjuvante, retrahimur festina: quia & in ministerio tuo, & in opere, cui eum præcipuimus, necessarius esse omnino cognoscitur. Data quarto nonarum Octobrium, indictione tertia.

* al. coangustata.

* al. sexta.

Huic siquidem monasterio, cuius hic Papa Pelagus meminit, Maximianus, qui postea Syraculanus Episcopus extitit, eodem tempore præfuit: qui ad venerabilem Levitam Gregorium in eisdem regis Urbis palatio pro responsis Ecclesiasticis defudantem, visitationis gratiâ cum fratribus venit: & dum ad monasterium sibi quoque comauillum Romam rediret, in mari Adriatico nimia tempestate deprehensus, inestimabili ordine atque inusitato miraculo erga se, cunctosque qui secum aderant, omnipotentis Dei & iram cognovit & gratiam. Nam cum in eorum morte ventorum numeratibus fluctus elevati sævirent, ex navi clavi perditit, arbor abscessa est, vela in undis projecta, totumque vas navis nimis quassatum fluctibus ab omni fuerat sua compage dissolutum. Rimis itaque parentibus, intravit mare, atque usque ad superiores tabulas implevit; ita ut non magis navis inter undas, quam undæ jam intra navem esse videretur. Tunc in eadem navi residentes, non jam ex mortis vicinia, sed ex ipsa ejus præfenti visione turbati, omnes sibimetipsis pacem dederunt, corpus & sanguinem Redemptoris acceperunt, Deo se singuli commendantes, ut eorum animas beagnè susciperet, quorum corpora ita pavenda morti tradidisset. Sed omnipotens Deus, qui eorum mentem mirabiliter tenuit, eorum quoque vitam, per meritum Gregorij famuli sui, pro cuius speciali amore venerant, mirabilis reservavit. Nam diebus octo navis eadem usque ad superiores tabulas aquis plena iter proprium peragens, enavit. Nono autem die * ad Crotonensis castri portum deducta est. Ex qua exierunt omnes incolentes, qui cum prædicto Maximiano viro venerabili navigabant. Cumque post eos ipse quoque fuisset egressus, mox in eisdem portus profundum navis demersa est, ac si illis egredientibus pro pondere sublevatione caruisset, & quæ plena hominibus in pelago aquas portaverat, atque natarat, Maximiano cum fratribus recedente, aquas sine hominibus in portu, nec portare valuit, nec natare: ut hinc omnipotens Deus ostenderet, quia per meritum Gregorij, quem fratres visitaverant, hanc onistam sua manu tenuerat, quæ ab hominibus vacua permanere non potuit super aquas.

XXXIII.
Dial. lib. 3. cap. 37.
S. Ant. ch. p. 2. c. 3. tit. 22. §. 4.

* al. in porta.

Igitur postquam Romam Gregorius venerabilis Levita reversus est, aliquanto interjecto tempore, tanta inundatione Tibicis fluvius alveum suum egressus est, tantumque excrevit, ut ejus unda super muros u. bis influeret, atque in ea regiones maximas occuparet, & antiquarum ædium plurima monumenta decideret, Ecclesiastica quoque horrea violenter subverterent, in quibus nonnulla nodiorum tritici millia perierat.

XXXIV.

Tunc siquidem apud Veronensem urbem fluvius Athefis, ut idem Gregorius refert, excrefcens, ad beati Zenonis Martyris atque Pontificis Ecclesiam venit. Cujus Ecclesiæ dum essent janua aperta, aqua in eam minime intravit. Quæ paulisper crefcens, usque ad fenestras Ecclesiæ, quæ erant tectis proximæ, pervenit: sicque stans aqua Ecclesiæ januam clausit, ac si illud elementum liquidum in soliditatem parietis fuisset * mutatum. Cumque esset multi intentus inventi, sed aquarum magnitudine circumdatâ omni Ecclesiâ, qua possent egredi, non haberent, ibique se fame & siti deficere formidarent, ad Ecclesiæ januam veniebant, ad bibendum hauriebant aquam, quæ usque ad fenestras excreverat, & tamen intra Ecclesiam aqua nullo modo diffundebat. Stans autem ante januam, ad ostendendum cunctis meritum Martyris, & aqua ad adjutorium erat, & aqua non erat ad * invadendum locum. Quod nimirum miraculum Babylonici illius ignis miraculo non dissimile poterit æstimari, qui trium puerorum, & vestimenta non tetigit, & vincula incendit.

XXXV.
Li. 3. Dial. c. 1. q.

* al. immutatam.

* al. occupandum.
Dan. 3. b. c.

XXXVI. Greg. Tur. lib. 10. hist. cap. 1.

Tunc etiam innumerabilis multitudo serpentium cum magno dracone, in modum trabis validæ per Tiberini fluminis alveum, in mare descendit: sed suffocata bestia inter fallos maris turbidissimi fluctus sine mora in litore decidit, suaque putredine totum aërem corrumperunt.

XXXVII. Greg. 3. c.

Secuta est Æ vestigiis clades inguinaria, quæ Romanam urbem adeo vehementer pestilentia laniavit, ut etiam corporali visu sagitta caliditas venire, et singulos quosque percutere viderentur. Quæ in mense undecimo veniens, primum omnium iuxta illud, quod in Ezechiele Propheta legitur: *A sennario meo incipite*, Pelagium Papam percussit, & sine mora extinxit. Quo defuncto, ita in reliquum vulgus delævit, ut substractis habitatoribus, domos in urbe plurimas, vacuas omnino reliquerit.

XXXVIII. Dial. li. 1. c. 38. & lib. 4. c. 37.

Eodem tempore in monasterio venerabilis Levitæ Gregorij puer iniquitus valde, Theodorus nomine, cum fratre religioso magis necessitate quam voluntate degebat, cui nimium gravis erat, si quis ei pro sui salute quidquam dicebat. Bona autem non solum facere, sed etiam audire non poterat. Numquam se ad sanctæ conversationis habitum venire, jurando, irascendo ac deridendo testabatur: qui tamen ejusdem pestilentia clade percussus in inguine est perductus ad mortem. Cùmque extremum spiritum ageret, convenerunt cum Gregorio fratres, ut egressum illius orando protegerent. Jam corpus ejus ab extrema fuerat parte præmortuum: in solo tantummodo pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres qui aderant, tantò pro eo cœperunt exiliis orare, quantum cum jam videbant fibi celsitate discedere: cùm repente cœpit eisdem fratribus assidentibus clamare, atque cum magnis vocibus orationes eorum interrompere, dicens: Recedite, ecce draconis ad devorandum datus sum, qui propter vestram præsentiam me devorare non potest. Caput meum in suo ore jam absorbit, date locum, ut me amplius non cruciet, sed faciat quod facturus est. Si ei ad devorandum datus sum, quare propter vos mortis parior? Tunc fratres cum Gregorio cœperunt ei dicere: Quid est quod loqueris frater? signum tibi sanctæ crucis impime. Respondit ille cum magnis clamoribus, dicens: Volo me signare, sed non possum, quia squamam hujus draconis premor. Cùmque hoc fratres audirent, una cum Levita Dei Gregorio in terram prostrati, cum lacrymis cœperunt pro ereptione illius vehementer Dominum orare. Et ecce subito cœpit ager cum magnis vocibus clamare, dicens: Gratias Deo, ecce draconem, qui me ad devorandum susceperat fugit: orationibus vestris expulsus stare non potuit. Pro peccatis meis modò intercedite, quia conuetti & secularem vitam relinquere sum ditus sum paratus. Homo ergo qui, sicut jam dictum est, ab extrema parte fuerat præmortuus, Gregorij precibus & morte corporis caruit, & salutem animæ acquisivit.

* al. de pretari.

XXXIX. * al. subri. perc.

Sed pestilentia supra modum sæviente, quia Ecclesia Dei sine rectore esse non poterat, Gregorium licet totis viribus renitentem, clericus, fenatus, populusque Romanus sibi concorditer Pontificem delegerunt. Quem ille apicem totis viribus evitare decernens, sese indignum omnino tali honore clamitabat; videlicet metuens, ne mundi gloria, quam prius adjecerat, ei sub Ecclesiastici colore regimini aliquo modo subrepre potuisset.

XI. Reg. li. 11. ep. 2.

At ubi decretum generalitatis evadere nequirit, consensus se tandem aliquando simulavit: & Imperatori Mauritio, cujus filium ex lavacro sancto susceperat, latenter literas destinavit, adjuvans, & multa pece deposcens, ne umquam assensum populis præberet, ut se hujus honoris gloria sublimaret. Sed Præfectus urbis, Germanus nomine, ejus nuncium anticipavit, comprehensumque ac diruptis epistolis, consensus, quem populus fecerat, Imperatori direxit. At ille gratias agens Deo pro amicitia Diaconi, eo quod locum deferendi ei honoris, ut cupierat, reperisset, data præceptione ipsium ordinari præcepit.

XII. Hier. 4. c.

Interim dum ab urbe regia Imperatoris præstolaretur assensus, & lues ipsa populum vehementius devaltaret, venerabilis Levita Gregorius verbum ad plebem orosus est, dicens: Oportet, fratres charissimi, ut flagella Dei, quæ metuere ventura debemus, saltem præsentia, & experientia timeamus. Conversionis nobis aditum dolor aperiat, & cordis nostri duritiam ipsa jam, quam patimur, poena dissolvat. Ut enim Propheta teste prædictum est: *Per venit gladius usque ad anam*. Ecce etenim cuncta plebs caelestis iræ mucrone percussit, & repentina singuli cade vastantur: nec languor mortem prævenit, sed languoris moras, ut cernitis, mors ipsa percussit. Percussus quilibet, que ante rapit, quam ad lamenta poenitentia convertatur. Pensate ergo, qualis ad conspectum districti judicis pervenit, cui non vacat flere, quod fecit. Et habitatores quidem non ex parte suberantur, sed pariter corruunt. Domus vacuæ relinquuntur, filiorum funera parentes aspiciunt, & sui eos ad interitum heredes præcedunt. Unusquisque ergo nostrum ad poenitentia lamenta confugiatur, dum flere ante percussorem vacat. Revocemus autem, re oculos mentis, quidquid errando commisimus: & quod nequiter egimus, flendo puniamus. Præveniamus faciem

A ejus in confessione: & sicut Propheta admonet, *Jeveumus corda nostra cum manibus ad Deum*. Ad Deum quippe corda cum manibus levare, est orationis nostræ studium cum merito bonæ operationis eiegere. Dar profectò, dar tremor nostro fiduciam, qui per Prophetam clamat: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat*. Nullus autem de iniquitatum suarum immanitate desperet. Veteranos namque Ninivitarum culpas tridua poenitentia absterfit: & conversus latro vitæ præmia etiam in ipsa sententia suæ mortis emeruit. Mutemus igitur corda, & præsumamus nos jam percepisse quod petimus. Citiùs ad præcem judex flectitur, si pravitate sua petitor corrigatur. Imminente ergo tanta animadversiois gladio, nos impositis precibus infistamus. Ea namque, quæ ingrata esse hominibus solet importunitas, & judici veritatis placet: quia pius ac misericors Deus vult, à se precibus veniam exigere. Quia quantum meremur non vult irasci. Hinc etenim per Psalmistam dixit: *Invoca me in die tribulationis tuæ*: & *cripiam te, & magnificabis me*. Ipse ergo sibi testis est, quia invocantibus misereri desiderat, qui admonet ut invocetur. Proinde, fratres charissimi, contorto corde, & correctis oculis crastina die, primo diluculo, ad septiformem Litaniam juxta distributionem infæcis designatam, devota cum lacrymis mente veniamus. Nullus vestrum ad terrena exeat in agros exeat: nullus quolibet negotium agere præsumat, quatenus ad sanctæ genitricis Dei Ecclesiam convenientes, qui simul omnes peccavimus, simul omnes mala quæ fecimus depleamus: ut districtus judex dum culpas nostras nos punire considerat, ipse à sententia propoita damnationis parcat.

Psal. 94. a. Thir. 3. c.

Ezech. 33. c. Iona 3. d. Luca 3. f.

* al. judic. cio.

Pf. 46. e

B Litania clericorum exeat ab Ecclesia sancti Joannis-Baptistæ: Litania virorum ab Ecclesia sancti martyris Marcelli: Litania monachorum ab Ecclesia sanctorum martyrum Joannis & Pauli: Litania ancillarum Dei ab Ecclesia beatorum martyrum Cosmæ & Damiani: Litania feminarum conjugatarum ab Ecclesia beati primi martyris Stephani: Litania viduarum ab Ecclesia beati martyris Vitalis: Litania pauperum & infantium ab Ecclesia beate Cecilie martyris.

* al. punific. se.

XLII. Reg. ibid. Greg. Tur. lib. 10. hist. cap. 1.

C Igitur dum magna multitudo omnis ætatis, sexus atque professionis, juxta præceptionem Levitæ Gregorij die constituta, Dominum rogatura venisset: in tantum lues ipsa judicio divino delævit, ut intra unius horæ spatium, dum voces plebs ad Dominum supplicationis emitteret, octoginta homines ad terram corruentes spiritu exhalarent. Sed nequaquam destitit facundissimus Rhetor populo prædicare, ne ab oratione cessarent, donec miseratione divina pestis ipsa quiesceret.

XLIII. * al. communis.

Enimverò cùm adhuc futurus Anistes putaret se principem à consensu consecrationis suæ penitus averitisse, cognovit tandem suas literas à Germano præfecto urbis interceptas fuisse. Cujus rei gratia imperiale responsum, quod videlicet voluntati suæ contrarium rebar, præveniens, quia palam egredi portas civitatis non poterat, à negotiatoribus exponendum se dissimulato, ut fertur, habitu callidus impetravit, silvarum saltus expetiit, cavernarum latibula requisivit. In quibus dum ab omnibus summa solitudine quæretur, indicio columbæ fulgidæ, super se jugiter à celo dependentis, agnoscebat, capitur, trahitur, & apud beati Petri Apostolorum principis templum summus Pontifex consecratur.

XLIV. * al. videbitur.

* al. ferebatur.

Verum, quia sunt nonnulli Longobardorum perfidia, qui Gregorium appetisse magis pontificium autem quam fugisse, operæpretium reor, pauca de multis inferere, quibus cum, in quantum sine pertinaciæ vitio potuit, noluisse pontificium, immo quasi pondus importabile penitus cavere voluisse, luce clarius manifestem. At enim, pene in ipso consecrationis suæ principio, in epistola Paulo Scholastico: *Quidquid mihi ex honore Sacerdotalis officij extranei arident, non valde penso: de vobis autem mihi hac in re aridentibus, non minimum doleo, qui desiderium meum plenissimè scitis, & tamen profectis me creditis. Summus enim mihi profectus fuerat, si potuissem implere quod volui: si voluntatem meam quam dudum cognitam habebatis, perficere optata quietis perceptione valuissim. At quia honoris nunc hujus vinculis in civitate teneor Romana religatus, habeo aliquid quod etiam vestra gloria exultem, quia viro excellentissimo domno Leone ex consule veniente, vos in Sicilia remanere non suspicor: & cùm ipse quoque tuo honore religatus Romæ retineri cœperis, quid mœroris, quid amaritudinis ego patiar, agnosces. Veniente autem viro magnifico domno Matreano Chaturario ei, quæso, in Romana urbis necessitate concurrere: quia hostilibus gladiis fors sine cessatione confodimur, sed seditione militum interno periculo gravius urgemur.*

Lib. 3. ep. 3.

* al. eminentissimo.

* al. Romæ tenere.

E Item Gregorius Joanni Patriarchæ Constantinopolitano: Si charitatis virtus in proximi dilectione consistit, si sic diligere proximos, sicut nos jubemur; quid est, quod me beatitudo vestra non ita ut te diligat? Quo enim ardore, quo studio Episcopatus pondera fugere volueritis, scio: & tamen hæc eadem Episcopatus pondera, ne mihi deberent imponi, non restituitis. Constat ergo, quia non me sicut vos diligitis, quia illa me voluistis onera suscipere,

XLVI.

quæ vobis imponi noluit. Sed quia vetustam navim, vehementerque contractam indignus ego infirmusque suscepimus, undique enim fluctus intrant, & quotidiana ac valida tempestate quatitæ putridæ naufragium tabulæ fontant; per omnipotentem Dominum rogo, ut in hoc mihi periculo orationis tuæ manum porrigas: quia tantò enixius potestis exorare, quantò & à confusione tribulationum, quas in hac terra patimur, longius statis.

XLVII. Item Gregorius Theoclitæ fori Imperatoris: Mens mea vestrae venerationi quanta devotione subternitur, ex plere verbis nequeo: nec tamen me prodero laboro: quia, & me tacente, in vestro corde legitis, quid de mea devotione sentiat. Miror autem quòd in me collatas dudum continentias vestras, ex hac moderna pastoralis officij continentia distraxistis, in qua sub colore episcopatus ad sæculum sum redactus: in qua tantis terre curis intersivo, quantis me in vita laica nequaquam deservisse reminiscor. Alia enim quæris mea gaudia perdidisti, & intus corrueus, ascendisse externis video, unde me à conditoris mei facie, longè expulsum deploro. Conabar namque quotidie extra mundum, extra carnem fieri, cuncta phantasmata corporis ab oculis mentis abigere, & superna gaudia incorporaliter videre: & non solum vobis, sed totis medullis cordis ad Dei speciem anhelans, dicebam: *Tibi dixit cor meum: Quæservi vultum tuum, vultum tuum Domine requiram.*

Nihil autem in hoc mundo appetens, nihil pertimescens, videbar mihi in quodam rerum vertice stare, ita ut in me pene implem crediderem, quod pollicente Domino ex Propheta didicissem: *Sustollam te super altitudines terra.* Super altitudines etenim terræ sustollitur, qui & ipsa quæ alta & gloriosa præsentis videntur sæculi, per mentis despectum calcant.

Sed repente à rerum vertice tentationis huius turbine impulsus, ad timores pavoresque corruis: quia & si mihi nihil timeo, eis tamen qui mihi commisi sunt multum formido. Unde que causarum fluctibus quatuor, ac tempestatibus deprimo, ita ut rectè dicam: *Veni in altitudinem maris, & tempestatibus emerit me.* Redire post causas ad cor desiderosæ vana, nis ab eo cogitationum tumultibus exclusus, redire non possum. Et hoc ergo mihi longè factum est, quod intra me est: ita ut obedire nequeam Prophetice voci, qua dicitur: *Redite te prævaricatores ad cor.* Sed stultis preflus cogitationibus, solummodo exclamare compello: *Cor meum dereliqui me.*

Contemplativa vitæ pulchritudinem velut Rachelem dilexi sterilem, sed videntem ac pulchram: quæ etsi per quietem suam minus generat, lucem tamen subiliter videt. Sed quo iudicio nescio, Lia mihi in nocte conjuncta est, activa videlicet vita, fecunda, sed lippa, minus videns, quamvis amplius pariens. Sedere ad pedes Domini cum Maria comnavi, verba oris ejus percipere: & ecce cum Martha compellor in exterioribus ministrare, atque erga multa saragere. Expulsa à me ut credidi, legione dæmonum, volui oblivisci quos novi, & ad Salvatoris pedes quiescere: & ecce mihi nolenti atque compulso dicitur: *Revertere in domum tuam, & annuncia quanta tibi fecerit Dominus.* Sed quis inter tot terrenas curas valeat Dei miracula prædicare, cum jam mihi difficile sit saltem recolare: Pressus namque in hoc honore tumultu secularium negotiorum, ex eis me esse video, de quibus scriptum est: *Deiecisti eos, dum alleventur.*

Neque enim dixit: deiecisti eos, postquam allevari sunt: sed dum alleventur: quia pravi quique dum temporali honore suffulti, foris videntur surgere, intus cadunt. Allevatio ergo ipsa ruina est: quia dum gloria falsa subnixi sunt, à vera gloria vacuantur. Hinc iterum dicitur: *Deficientes, ut sumus deficient.* Famus quippe ascendendo deficit, & sese dilatando evanescit. Sic videlicet fit, cum peccatoris vitam præsens felicitas comitatur: quia unde ostenditur ut altus sit, inde agitur ut non sit. Hinc rursum scriptum est: *Deus meus pone illos ut rotam.* Rota quippe ex posteriori parte attollitur, & in anteriori cadit. Posteriora autem nobis sunt bona præsentis mundi quæ relinquimus: anteriora verò sunt æterna & permanentia, ad quæ vocamur. Paulo attestante, qui ait: *Quæ verò sunt oblitus, in ea qua sunt priora extendens me.* Peccator ergo cum in præsentis vita profecerit, ut rota ponitur: quia in anterioribus contruens, ex posterioribus elevatur. Nam cum in hac vita gloriam percipit quam reliquit, ab illa cadit quæ post hanc venit. Et quidem multi sunt, qui sic exteriores pro-

fectus regere sciunt, ut per eos nequaquam interius contruant. Unde scriptum est: *Deus parentes non abicit, cum ipse sit potens.* Et per Salomonem dicitur: *Et intelligens gubernacula possidebit.* Sed mihi hæc difficilia sunt, quia & valde onerosa: & quod mens voluntantè non recipit, congruè non disponit. Ecce serenissimus Dominus Imperator fieri simiam leonem jussit. Et quidem pro jussione illius vocari leo potest, fieri autem leo non potest. Unde necesse est, ut omnes culpas ac negligentias meas non mihi, sed suæ pietati deputet, qui virtutis ministerium infirmo commisit.

XLVIII. Item Gregorius Naris patricio. Dum contemplationis dulcedinem altè descerpis, ruina meæ mihi gemitur renovastis: quia audivi quid intus perdidisti, dum foris ad culmen regiminis immeritè ascendisti. Tanto autem me percussum mærore cognoscite, ut vix loqui sufficiam: oculos enim mentis meæ doloris tenebræ obdident, triste est

quidquid aspiciat, quidquid delectabile creditur cordi meo lamentabile appareat. Penso enim ab alto quietis meæ culmine cor meus, ad quam dejectionem exterioris proventus culmen ascendit, & pro culpis meis in occupationis exilium facie dominantis nullus, quasi desinitate vidua vocibus cum Propheta dico: *Quis consolabatur me, longè recessit à me.* Quod verò cause & nominis similitudinem faciendo per scripturam, clausulas declamationisque formatis, certè frater charissime, simiam leonem vocas. Quod eo modo vobis agere conspicimus, quo scabiosos sape catulos, pardos, vel tygres vocamus. Ego enim, bone vir, quasi filios perdidisti: quia per terrenas curas recta opera amisi. Nolite ergo me vocare Noemi, id est pulchrum, sed ut vocate me Mara, quia amaritudine plenus sum.

Item Gregorius Anastasio Patriarchæ Antiocheno. Scripta vestra beatitudinis, ut fessus recepi, salutem ager, & fontem sitiens, umbram æstivans utrum. Neque enim illa verba per linguam meam videbantur expressa: quia sic specialem erga me amorem suum quem gestabat aperuit, ac si mens per semetipsam loqueretur. Sed durum valde fuit, quod secutum est: quia amor vester terrena me portare onera præcepit: & quem prius spiritualiter diligebatis, post ut æstivo, temporaliter amantes, usque ad terram me, superposito onere depressistis, ita ut omnem mentis rectitudinem funditis perdens, contemplationisque aciem amittens, non per prophetice spiritum, sed per experimentum dicam: *Incurvatus sum, & humiliatus sum usquequaque.* Tanta quippe me occupationum onera deprimit, ut ad superna animus nullatenus erigatur. Multis causarum fluctibus quatuor: & post illa quietis oia tumultuosas vitæ tempestatibus affligor; ita ut rectè dicam: *Veni in altitudinem maris, & tempestatibus emerit me.* Periclitanti igitur mihi orationis vestre manum tendite vos, qui in virtutum litore statis. Quòd verò me os Domini, quòd lucernam dicitis, quòd loquendo multis prodesse, multique posse lucere perhibetis; æstimationem mihi meam fateor in dubietatem maximam perduxistis. Considero namque qui sum, & nihil in me ex hujus boni signo deprehendo. Confido autem qui estis: & vos mentiri posse non arbitror. Cum ergo credere volo quòd dicitis, contradicit mihi infirmitas mea: cum discurrere volo, quòd in laude mea dicitur, contradicit mihi sanctitas vestra. Sed quæso, vir sancte, nobis aliquid de hoc certamine nostro conveniat: ut & si non quòd dicitis ita est, sit ita quia dicitis.

Item Gregorius Andrea illustri. Omnipotens Deus dulcissimo cordi vestro indicet, quia & absens corpore, à charitate vestra animo non recessi. Bona enim vestra, etiam si volo, oblivisci non valeo. Hoc autem, quod me ad episcopatus ordinem cognoscitis pervenisse, si me diligitis, plangite: quia tantè hic hujus mundi occupationes sunt, ut per episcopatus ordinem pene ab amore Dei me videam esse separatum, quod incertanter deesse: atque, ut pro me Dominum exoretis, rogo.

Item Gregorius Joanni exconsuli & quaestori atque patricio. Bona vestra excellentiæ expertus, tanto ergo amore constringor, ut vestra memoria de meo pectore aboleri nullatenus possit. Sed contra amorem non modicè constringor: quia quietem me querere cognovistis, & ad inquietudinem perduxistis. Vobis quidem omnipotens Deus, quia hoc bono animo fecistis, bona æterna retribuatur: sed me à tanto loci hujus periculo qualiter voluerit, absolvat: quia sicut peccata mea merebantur, non Romanorum, sed Longobardorum Episcopus factus sum: quorum synthichia ipathæ sunt, & gratia pœna. Ecce ubi me vestra patrocinia perduxerunt. Gemo quotidie occupationibus pressus, & respirare non valeo. Sed vos qui adhuc valetis, mundi hujus occupationes fugite: quia quòd in eo quilibet profecerit, tantò ut video, ab amore Dei amplius deficit.

Gregorius Leandro Hispanensi Episcopo. Respondere epistolis vestris tota intentione voluissim, nisi pastoralis curæ ita me labor attereret, ut mihi magis flere libeat, quàm aliquid dicere. Quòd Vestra quoque Reverentia in ipso litterarum mearum textu vigilanter intelligit, quando ei negligenter loquor, quem vehementer diligo. Tantis quippe in hoc loco hujus mundi fluctibus quatuor, ut versitam ac putrescentem navim, quam regendam occulta Dei dispensatione suscepi, ad portum dirigere nullatenus possim. Nunc ex adverso fluctus irruunt, nunc ex latere cum illis pumosi maris intumescunt, nunc à tergo tempestas insequitur: interque hæc omnia turbatus, cogor modo in ipsam clavum advertitatem dirigere, modo curvata navi impetum fluctuum latere, minas fluctuum ex obliquo declinare. Ingemisco, quia sentio quòd negligente me, ceteris sentina vitiorum: & tempestate fortiter obviante, jam jamque putridæ naufragium tabulæ sonant. Flens reminiscor, quòd perdidisti meæ placidum litum quietis: & suspirando terram conspicio, quam tamen iterum ventis adversantibus tenere non possum. Si ergo me, frater charissime, diligis, tuæ militationis in his fluctibus manum tendent quòd laborantem me adjuvas, ex ipsa vice mercedis in tuis quoque laboribus valentior existas.

Sed quia Gregorium non solum declinare voluissim, quin

* al. solis.

Tf. 26. c.

Isa. 58. d.

Tf. 68. a.

Isa. 46. e.

Tf. 39. a.

Marc. 5. b.

Tf. 72. c.

* al. elevati.

* al. elevati.

* al. elevati.

* al. elevati.

Tf. 36. d.

Tf. 81. e.

* al. profectus.

Isa. 39. e.

Prov. 1. a.

Epist. 6.

* al. alta.

* al. alta.

* al. alta.

* al. de-structa. The. 1. e.

Ruth. 1. d.

XLIX.

Epist. 7.

* al. invenis.

Tf. 118. a.

Tf. 68. a.

* al. disputari.

L. Reg. lib. 1. c. 29.

II. Lib. 1. ep. 10.

LII.

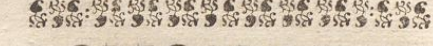
* al. ipsam. * al. ex obliquo latere declinare.

LIII.

etiam cum magno angore animi summum sacerdotium suscepisse satis, ut opinor, probatum est: qua discretione id fecerit, videtur breviter indicandum: ne scilicet tantus vir, aut pertinacia, aut pusillanimitatis vitio saltem leviter succubuisse putetur.

LIV. * al. Do. mini. Li. i. ep. 26. * al. gratis. Lib. i. ep. 31. * al. ea. * al. ut. * al. repen- sare. Ait enim in epistola Anastasio Corinthiorum episcopo. Judicia * Dei quanto sunt investigabilia, tanto debent esse humanis sensibus metuenda: quia ea ratio mortalium comprehendere non valet, his se necesse est humiliter cordis cervice subternat: quatenus quod eam regentis voluntas duxerit, illic obediens mentis gressibus prosequatur. Ego autem considerans infirmitatem meam ad Apostolicam sedis culmen non posse peringere, onus hoc malui declinare: ne in pastorem tali regimine imparis administrationis actione succumberem. Sed quia contraria non est Domini dispositionis arbitrio obediens, dicens fecutus sum, quod miseris de me regentis manus voluit operari. Nam Fratemitati vestre, & suscipiens non eventit occasio, necessitatio fuerat indicandum, quod licet indignum, me Apostolicæ sedis Dominus præesse dignatus est. Item de eadem re Philippo Comiti Excubitorum. In quantum homo discutere & investigare judicia superna non sufficit, in tantum sub * eis debet cervicem cordis inflectere: * quia id quod sibi tribuitur, quo iudicio disponatur igno- rat, nec ad appetendum locum prociac inflectere, nec ad repellendum contumax debet inveniri. Unde indignus ego ad suscipienda episcopatus onera, iustioni omnipotentis Dei vestraque voluntati me subdidi: cui me præesse largitate magis gratiæ quam iudicii æstimatione voluissis. Potens est enim Deus, propter quem me indignum diligitis, hanc vobis in perpetuum * compensare mercedem, ut gratiam, quam indignis famulis ejus impenditis, apud eum multiplici- cus invenire valeatis. At ego hic à defforationis opere paululum respiro, ut quæ specialiter de pontificio dicenda sunt, in libello alio suffragante Domino referantur.

A De consanguinitatibus peremptis, ponit pacifice rationem. cap. xxxviii. Quanta & qualis de conversione Saxonum, signisque discipulorum suorum Gregorius præconetur. cap. xxxix. Augustinum monet, ne pro miraculis timeat. cap. xl. Panis fructum in carnem, carnis rursus in panis primordia reformavit. cap. xli. Pannum pupugit, & sanguis effluxit. cap. xlii. Maleficus cecitate multavit. cap. xliii. Qualiter intelligi debet, Gregorium Traiani animam de inferni cruciatibus liberasse. cap. xlii. Monachum sub excommunicatione defunctum mirabiliter solvit. cap. xlv. Paganos pueros comparat, ut Christianos efficiat. cap. xlvj. Pro paganis rusticis Episcopis comminatur. cap. xlvii. Judæos convertens à pensibus levigat. cap. xlviii. Baptizandis vestimenta largitur. cap. xlix. Pueris Arrianorum subveniri prædicat. cap. l. Singulis Diaconis, vel Xenodochiis rectores constituit. cap. li. Hierosolyma xenodochium constituit, & ibi in monte Sina monachis annualia stipendia assignavit. cap. lii. Singulis paritimonis singulos rectores constituit. cap. liii. Vni persona duo ministeria nullo modo committenda desinit. cap. liii. Eleemosynas localiter ac personaliter ordinat. cap. lv. Quod omni potens se, voluntarie tribuit. cap. lvj. Quod etiam non potens necessaria ministravit. cap. lvij. Liberalitatem eius innocentiâ comprobatur. cap. lviii. Pro faciendis eleemosynis frumenta comparat quinquaginta libræ auri. cap. lix. Quale de ea somnia Eremita cognoverit. cap. lx.

S. GREGORII PAPÆ VITÆ.

LIBER SECUNDVS.

Quo exponitur qualiter S. Gregorius in Pontificatu vixerit.

CAPITA SECVNDI LIBRI.

Gregorius servum servorum Dei se scribens, mediocribus vestimentis amictur. Caput primum. Fidei sua irreprehensibile symbolum dicitur. cap. ij. Patriarchalibus thronis suam synodicam dirigit. cap. iij. Quinque concilia se venerari facitur. cap. iiij. Collecta synodo pravæ consuetudines damnat. cap. v. Antiphonarum cantonizans, cantorum constituit scholam. cap. vj. Cur occidentales dulcedinem cantilena corrumpant. cap. vij. Per Ioannem Romanum cantorem correcti sum. cap. viij. Carolus Rex dissonantiæ cantus offensus, duos clericorum suorum erudiendos Roma dimisit. cap. ix. Idem dissonantiæ cantus offensus, duos Romanos cantores ab Adriano rursus percepit. cap. x. Gregorius, pulsus laici, familiares sibi clericos elegit. cap. xi. Talem Ecclesiam Romanam exhibuit, qualis prima sub Apostolis fuit. cap. xij. Quanta & qualia tunc Roma studia restabant. cap. xiiij. Quod non divites, sed sapientes ad consilium convocabat. cap. xliij. Quamobrem laici primo ceperint susurrari. cap. xv. Laicos non ad Ecclesiasticum officium admittit, sed tantum ad Monachicum habitum. cap. xvj. Codicem Gelasianum coartat. cap. xvij. Srationes constituit, tractatus Evangeliorum declamat. cap. xviii. Cum verbi pabulo pauperibus alimenta ministrat. cap. xix. Consuetudines novas inducit. cap. xx. Murmurantibus pro eisdem humiliter satisfacit. cap. xxj. Pro hospite Dominum recipit. cap. xxij. Duodecim invitatis, tertium-decimum Angelum sibi deputatum divinitus recognoscit. cap. xxiiij. Quare in anno distribuendum per polyptychum censet. cap. xxv. Aureos & peregrina vestimenta largitur. cap. xxvj. Calendarum diversas species erogat. cap. xxvj. Tribus milibus ancillis Dei octoginta libræ annualiter præstat. cap. xxvij. Diem per veredariorum coacta stipendia destinat. cap. xxviii. Pro paupere mortuo vehementissimè lamentatur. cap. xxix. Quos & qualium remunerandorum nomina in scrinio reneantur. cap. xxx. Arrianorum basilicam in suburbis Domino dedicat. cap. xxxj. Quos & qualia miracula ibi divinitus sunt ostensa. cap. xxxij. Pro convertendis Anglis, Saxonibus Augustinum cum aliis mittit. cap. xxxiiij. Sine profectu redire volentes ad proficiendum hortatur. cap. xxxv. Prædicantes miracula faciunt, multosque convertunt. cap. xxxv. Augustinus Episcopus consecratus postulat adiutores. cap. xxxvj. Et Gregorius pallium, & diversa necessaria, simulque nonnulla responsa transmittit. cap. xxxvij.

Cap. I. GREGORII jam nunc, quoniam athleta Christi Gregorij, vixit in gymnasio sanctæ ipsius Ecclesiæ defudantis, prælato libello, torosa membra descripta sunt, qualiter in palaestra quoque confixerit, aspirante Domino, proferatur. Si quidem mox, ut summum pontificium felicissimæ Romanæ urbis, Christo mortalibus confulente, sortitus est: superfluum, Uiversalis, vocabulum, quod Joannes Constantinopolitanus episcopus insolentem sibi tunc temporis usurpabat, more antecessorum suorum Pontificum, sub districtissimæ interminationis sententia refutavit: & primus omnium se in principio epistolarum suarum servum servorum Dei scribi satis humiliter definiit: cunctisque suis successibus documentum suæ humilitatis tam in hoc, quam in mediocribus pontificalibus indumentis, quod videlicet hæctenus in sancta Romana Ecclesia conservatur, hereditarium * reliquit. Denique in * Specula sanctæ universalis Ecclesiæ, vit totius humilitatis, & auctoritatis orthodoxæ, unde videri & audiri clarus evangelicus præco valeret, consistens oris sui divinissimo gladio, & rectam fidem munivit, & cunctas hærefes uno symbolo dissipavit. Quod videlicet sacræ confessionis symbolum ita se habet: Credo in unum Deum omnipotentem, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, tres personas, unam substantiam: Patrem ingenitum, Filium genitum: Spiritum verò sanctum nec genitum, nec ingenitum, sed coæternum, de Patre & Filio procedentem. Confiteor unigenitum Filium consubstantialem, & sine tempore natum de Patre, omnium visibilium, & invisibilium conditorem, lumen ex lumine, Deum verum de Deo verò, splendorem gloriæ, figuram substantiæ: qui manens Verbum ante sæcula, perfectus homo creatus est juxta finem sæculorum, conceptus & natus ex Spiritu sancto & de Maria virgine, qui natam nostram suscepit absque peccato: & sub Pontio Pilato crucifixus est, & sepultus tertia die resurrexit à mortuis: die autem quadragesimo ascendit in caelum, & sedet ad dexteram Patris. * Inde venturus est judicare vivos & mortuos, positurus ante oculos omnium omnia occulta singulorum: daturus * iustis perpetua præmia regni caelestis, iniquis autem supplicia ignis aeterni: innovaturus sæculum per ignem * & carnis resurrectionem. Confiteor unam fidem, unum baptisma, unam Apostolicam, & universalem Ecclesiam: in qua sola possunt laxari peccata in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Synodicam quoque suam Gregorius, secundum primum decessorum suorum morem, Joanni Constantinopolitano, Eulogio Alexandrino, Gregorio Antiocheno, Joanni Hierosolymitano, & Anastasio * Patriarchæ Antiocheno * delegavit, quæ ita se habet: Consideranti mihi, quod impar- B iij

* al. dereliquit. II. * al. specula. * al. unde. * al. sanctis. * al. in carnis resurrectione. III. Lib. i. ep. 24. * al. ex Patriarchæ Antiochia. * al. delegavit.